

Susibūrė besirūpinantys lietuvių kalba

Kovo 9 dieną įkurtas Lietuvių kalbos draugijos Pasvalio skyrius, kuris pavadintas mūsų kraštiečio kalbininko Petro Būtėno vardu. Skyriaus buveinė – Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka.

Ką veikia Lietuvių kalbos draugija?

Mūsų gimtoji kalba svarbi ne tik tautos išlikimui, bet, kaip pripažįsta pasaulio mokslininkai, ji ir turtingiausias lietuvių kultūros paveldas. Manoma, kad sanskritas, graikų, lotynų ir lietuvių kalbos senovėje turėjo bendrą šaltinį, galbūt mūsų kalba egzistuoja nuo II a. pr. Kr. Tai įpareigoja mus ją saugoti nuo teršalų – svetimų kalbų įtakos. Bet kalba yra gyvas reiškiny, ji nuolat kinta – gyvenimas reikalauja naujų žodžių, o kai kuriuos išstumia iš vartosenos. XIX a. pab. sukurta bendrinė kalba vis tobulinama, keičiant gramatikos, rašybos ir skyrybos normas. Yra institucijos, kurios tuo rūpinasi. Viena iš jų ir yra Lietuvių kalbos draugija, visuomeni-

LKD Pasvalio Petro Būtėno skyriaus vadovės: iš dešinės M. Katiliškio viešosios bibliotekos direktorė Danguolė Abazoriuvienė (pirmininkės pavaduotoja), viešnia – LKD valdybos pirmininkė Genovaitė Kačiušienė, Petro Vileišio gimnazijos mokytoja Regina Grubinskienė (pirmininkė), bibliotekininkė Toma Mikalajūnaitė (sekretorė).

nė nevyriausybinė organizacija, vienijanti įvairių specialybių ir įvairaus išsilavinimo žmones. Jai rūpi lietuvių kalbos būklė, jos prestižas, ugdymas ir kalbinis visuomenės švietimas. Ji įsikūrusi prie Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto.

LKD įkurta 1935 m., bet 1940 m. veikla nutrūko. Atnaujinta 1946 m. Vokietijoje, o nuo 1950 m. perkelta į JAV. Lietuvoje draugija atkurta 1989 m. LDK vadovavo kalbininkai Pr. Skardžius, P. Jonikas, A. Rosinas, A. Smetona, A. Pupkis, o nuo 2017 m. pirmininkauja huma-

нитарinių mokslų daktarė, profesorė Genovaitė Kačiušienė – pasvalietė, gimusi Kaupų kaime, baigusi Saločių vidurinę mokyklą, ilgametė Šiaulių universiteto dėstytoja. Jos iniciatyva ir įkurtas LKD Pasvalio skyrius.

Šiuo metu skyriuje – 17 narių. Įsijungti į draugijos veiklą sutiko 9 rajono mokytojai lituanistai, filologinį išsilavinimą turintys bei tekstus rašantys ar tikrinantys Pasvalio r. savivaldybės specialistai, Pasvalio krašto muziejaus, Pasvalio kultūros centro, Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos, rajono laikraščio

„Darbas“ redakcijos darbuotojai. Laikydami LKD įstatų, jie rūpinis bendrinės kalbos taisyklingumu įvairiose jos vartojimo srityse (savo darbo vietose), skatins saugoti lietuvių kalbos savitumą, tinkamai derinti kalbos tradicijas ir naujoves, ugdys mūsų krašto visuomenės kalbinį sąmoningumą, pasididžiavimą savo kalba ir kultūra, taip pat skatins saugoti ir skleisti mūsų krašto tarmę. Siekdamas šių tikslų, skyrius organizuos renginius Pasvalio krašto visuomenei.

Be abejonės, LDK Pasvalio sky-

rius skleis žinią apie žymų mūsų kraštiečių – Dovydu kaime gimusį kalbininką, mokytoją Petrą Būtėną (1896–1980). Jis tyrė lietuvių kalbos tarmes, kirčiavimą, prisidėjo prie didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ rengimo (užrašė daugiau kaip 8 000 žodžių). Rinko tautosaką, parengė „Lietuvių tautotyros žinių ir senienų rinkimo programą“, išleido daug knygų, viena iš jų yra apie pasvaliečių tarmę – „Aukštaičių tarmės okuojančios pašneklės sienos“. Taip pat vertė knygas, redagavo G. Petkevičaitės-Bitės, J. Lindės-Dobilo rankraščius. P. Būtėnas buvo J. Jablonskio, K. Būgos, J. Balčikonio mokinys. Mokytojavo Panevėžyje, buvo Panevėžio berniukų gimnazijos direktorius. 1944 m. pasitraukė į JAV. Jo palaikai sūnaus rūpesčiu iš Toronto atvežti į Panevėžį ir čia perlaidoti.

LKD Panevėžio skyriaus iniciatyva 2002 m. įsteigta Petro Būtėno premija. Steigėjai yra ir Donatas Būtėnas, kalbininko sūnus, ir buvusi P. Būtėno mokinė Aleksandra Kalvėnaitė-Kazickienė (JAV). Šią premiją gali gauti aukštųjų mokyklų ir mokslo institutų profesoriai, mokslininkai, dėstytojai ir studentai, moksleiviai ir mokytojai už vertingus kalbos, tautosakos, kraštotyros darbus.

Reikia tikėtis, kad Pasvalio skyriaus narių skaičius nuolat didės ir susibūrę nuveiksime daug gražių darbų, puoselėdami lietuvių kalbą ir savo tarmę.

LKD Pasvalio Petro Būtėno skyriaus pirmininkė Regina GRUBINSKIENĖ
Autoriaus nuotr.